

طلب گندمکاران وصول نشد

از ۱۰ فروردین ماه تاکنون حدود ۱/۵ میلیون تن گندم خریداری شده، ولی هنوز یک ریال هم بابت آن به گندمکاران پرداخت نشده است. عطاالله هاشمی، رئیس بنیاد ملی گندمکاران در گفت‌وگو با ایسنا، با بیان اینکه حدود ۳۵ روز است که خرید تضمینی گندم شروع شده است، گفت: این خرید از استان‌های سیستان و بلوچستان، بوشهر، خوزستان، فارس، جنوب کرمان یعنی مناطق گرمسیر آغاز شده و تا ماه‌های آینده به مناطق مرکزی و غرب کشور نیز می‌رسد. وی افزود: طبق قانون خرید تضمینی، خرید گندم تا پایان مهر ادامه دارد، ولی به صورت اجرائی خریدها تا پایان شهریور خواهد بود. رئیس بنیاد ملی گندمکاران تصریح کرد: میزان خرید گندم تاکنون به حدود ۱/۵ میلیون تن با همان قیمت ۱۷ هزار و ۵۰۰ تومان رسیده، ولی هنوز ریالی به کشاورزان پرداخت نشده است.

سه‌م ۲۰ درصدی قاچاق در پوشاک

مشاهدات میدانی نشان می‌دهد حدود ۱۰ درصد بازار پوشاک به کالای قاچاق اختصاص دارد. با توجه به اینکه محاسبه دقیق آمار کالای قاچاق ممکن نیست و صرفاً برآوردهایی در این زمینه وجود دارد، عموماً در برخی حوزه‌ها بر سر آمار قاچاق اختلاف‌نظر وجود دارد. تولیدکنندگان سه‌م کالای قاچاق از بازار پوشاک را ۳۰ درصد عنوان می‌کنند، اما رقمی که از سوی ستاد مقابله با قاچاق کالا و ارز اعلام می‌شود، به مراتب کمتر است. حمیدرضا دهقانی‌نیا، سخنگوی ستاد مقابله با قاچاق کالا و ارز در گفت‌وگو با ایسنا گفت: بخشی از لوازم خانگی کره‌ای موجود در بازار، تقلبی هستند و فروش کارت‌های خالی یخچال و فریزرهای کره‌ای حتی تا چند میلیون تومان در فروشگاه‌های اینترنتی هم ادعای تقلبی بودن کالاها را تأیید می‌کنند. او ادامه داد: مشاهدات میدانی نشان می‌دهد ۱۰ درصد بازار پوشاک به کالای قاچاق اختصاص دارد.

راه‌اندازی پرواز از کیش و قشم به دبی و عمان

قرار است علاوه بر توسعه خطوط دریایی داخلی، خطوط مسافرتی و تفریحی از جزایر کیش و قشم به مقاصد دبی و عمان راه‌اندازی شود. به گزارش ایسنا، حجت‌الله عبدالملکی، دبیر شورایی عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی از توسعه گردشگری دریایی و حمل و نقل مسافر دریایی در مناطق آزاد کشور خبر داد و گفت: توسعه گردشگری دریایی و حمل و نقل مسافر دریایی در مناطق آزاد کشور در دستور کار شورایی عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی قرار دارد. وی با اشاره به اینکه جزایر قشم و کیش قابلیت راه‌اندازی خطوط دریایی به سمت کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس را دارند، گفت: در همین راستا در نظر داریم تا علاوه بر توسعه خطوط دریایی داخلی، خطوط مسافرتی و تفریحی از جزایر کیش و قشم به مقاصد دبی و عمان راه‌اندازی کنیم. به گفته وی، با توجه به تقاضای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، در آینده نزدیک شاهد راه‌اندازی این خطوط دریایی بین‌المللی و دبی‌نال آن رونق تورسم دریایی در منطقه خلیج فارس با محوریت ایران خواهیم بود.

گفت‌وگو با

حسین رجب پور کارشناس اقتصادی

درباره پیام‌های بودجه از زاویه درآمدهای

مالیاتی و تسهیلات اشتغال‌زایی

بودجه سه تضعیف تولید

در سال جهش تولید با مشارکت مردم، نهادهای عمومی و بنیادهای انقلاب، وام مشاغل خانگی می‌گیرند

فرزانه طهرانی

دبیر گروه اقتصاد

در تبصره «۲» بودجه، ۳۱ هزار میلیارد تومان منابع برای تخصیص وام به مشاغل کوچک و خانگی پیش‌بینی شده است. در لیست مصرف‌کنندگان این وام‌ها، نام نهادها و بنیادها هم دیده می‌شود. به طوری که قرار است در بودجه ۱۴۰۳، ۳ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان به بنیاد شهید، ۳ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان به بسیج سازندگی، ۳ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان به صندوق نوآوری و شکوفایی و ۲ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان به بنیاد علوی اختصاص یابد.

اینکه چرا در سالی که با نام رشد تولید با مشارکت مردم نام‌گذاری شده است، منابع بودجه به حمایت از نهادهای عمومی تعلق می‌گیرد، در گفت‌وگو با «حسین رجب پور» کارشناس اقتصادی بررسی شد. به عقیده او «در برنامه سوم، مطرح شده بود که بانک‌ها مجبور نیستند وام با تسهیلات ترجیحی پرداخت کنند. اگر هم بنا شد دولت از طرحی با تسهیلات ترجیحی حمایت کند، مابه‌التفاوت سود را از بودجه پرداخت کند و به نوعی، بانک از این تکلیف رها شود و براساس نرخ سود خود، تسهیلات را در اختیار بخش‌های اقتصادی قرار دهد. اینجا یک گلوگاه وجود داشت و آن هم این که دستگاه‌ها اجازه داشتند برای طرح‌هایی که به نظر خودشان مهم بود، ردیف بودجه پیش‌بینی کنند. این مسئله تخصیص منابع ترجیحی را غیرمتمرکز می‌کرد. همین وضعیت در منابع تبصره «۲» نیز وجود دارد. دستگاه‌ها طرح‌های خود را ارائه می‌دهند و آن دسته از نهادهایی که به تصمیم‌گیرها نزدیک تر هستند، در لیست دریافت‌کنندگان قرار می‌گیرند.» رجب پور در این گفت‌وگو، پیام‌های بودجه برای بخش تولید را از زاویه درآمدهای مالیاتی و تبصره «۲» یا همان تبصره «۱۸» سابق ارزیابی کرده و معتقد است از دل این بودجه، تضعیف تولید به چشم می‌خورد. روزنامه «هم‌میهن» در نظر دارد، سند مالی سال ۱۴۰۳ را طی سلسله گفت‌وگوهای، در ابعاد مختلف بررسی کند. گفت‌وگو با «حسین رجب پور» کارشناس اقتصادی، نخستین گفت‌وگو در این راستا است که به بررسی پیام‌های بودجه برای تولید از دریچه درآمدهای مالیاتی و تبصره «۲» (حمایت از اشتغال‌زایی) می‌پردازد. رجب پور دکترین اقتصاد از علامه طباطبایی و از اعضای مرکز پژوهش‌های مجلس است اما در این مصاحبه با عنوان کارشناس مستقل شرکت کرده است

بررسی بودجه ۱۴۰۳ از منظر درآمدی، به‌ویژه در حوزه مالیات، چه تصویری از اهداف اقتصادی ارائه می‌دهد؟ آیا می‌توان این بودجه را هم‌راستا با شعاری که برای سال جاری تعریف شده است، دانست؟

گفته‌های من در این بخش، بیشتر ناظر بر آن چیزی است که در لایحه بودجه آمده است. در سال‌های گذشته، یک معافیت مالیاتی برای تولید در نظر گرفته شده بود. در واقع، تولیدکنندگان طبق قانون باید ۲۵ درصد مالیات پرداخت می‌کردند اما بعد از شیوع کرونا، این عدد به ۱۸ درصد کاهش پیدا کرد یعنی هفت درصد معافیت مالیاتی برای تولید در نظر گرفته شده بود. البته در لایحه بودجه ۱۴۰۳، عنوان شده بود که سازمان امور مالیاتی، براساس شرایط اقتصادی تصمیم بگیرد. این نکته، یک ابهام ایجاد می‌کرد که اختیار تصمیم‌گیری از قانون و قانون‌گذار به نهاد مجری، تفویض شده بود. نهادی

عکس: اپرنا

مانند سازمان امور مالیاتی نیز، به مالیات از منظر درآمدی نگاه می‌کنند، نه سیاستی. بنابراین در این ابهام، بخش‌های تولیدی تصور می‌کردند که شاید این معافیت حذف شده باشد. نکته فراتر از این قضیه هم این است که در کل بودجه‌ریزی واجد برخی پیام‌ها برای تولید در سالی است که قرار است اجرا شود. دولت با بودجه‌ریزی ضمن اینکه مخارج و درآمدهای خود را معین می‌کند، پیام‌هایی نیز به اقتصاد می‌دهد. بخشی از این پیام‌ها، در قالب منابع درآمدی دولت است که مالیات در این بخش قرار می‌گیرد.

از بودجه ۱۴۰۳، پیام رونق تولید را می‌توان دریافت کرد؟

پیامی که بودجه امسال برای تولیدکننده داشته، تداوم روندهای گذشته است. به نظر می‌رسد، دولت تا حدی تلاش می‌کند کسری بودجه را از طریق مالیات کاهش دهد. یعنی از دوروش مالیات مستقیم و مالیات غیرمستقیم دولت قصد دارد تأمین کسری بودجه کند. افزایش مالیات‌ها به این معناست که بخش تولید هم باید در کنار بقیه بخش‌ها، مالیات بیشتری بپردازد. این مسئله چشم‌انداز رونق تولید را تضعیف می‌کند.

در بودجه امسال، حدود یک هزار و ۳۰۸ هزار میلیارد تومان مالیات پیش‌بینی شده که نسبت به سال گذشته، بیشتر از ۴۰ درصد افزایش یافته است. وقتی دولت این میزان تأکید دارد که تورم را کنترل کرده و به کانال ۳۰ درصد رسانده است، یعنی قصد دارد بیشتر از تورم سالانه درآمد مالیاتی داشته باشد که قطعاً مالیات‌ستانی که بالاتر از رشد تورم قرار می‌گیرد، بر بخش تولید فشار وارد می‌کند. البته دولت ادعا دارد که افزایش درآمدهای مالیاتی، نکته مثبتی است و تأکید بر افزایش درآمد از طریق گسترش پایه‌های مالیاتی دارد. آیا با بررسی اجزای درآمد مالیاتی، چنین ادعایی پذیرفته شده است؟

برای پاسخ به این سوال، لازم است که ابتدا یک نکته مورد بررسی قرار بگیرد: آن هم این که استدلالی تحت این عنوان مطرح شده که «اگر افزایش درآمد اسمی شرکت‌ها را مدنظر قرار دهیم، شرکت‌ها در سال گذشته، به صورت متوسط، بیش از ۴۰ درصد افزایش درآمد داشته‌اند؛» دلیل این افزایش درآمد تغییر قیمت اجناس‌شان بوده است. یعنی صرف نظر از حاشیه سود، چون قیمت‌ها بالا رفته، درآمدها هم بیشتر شده است. این که دولت مالیات‌ها را ۴۰ درصد افزایش داده، به دلیل افزایش درآمد اسمی شرکت‌ها بوده است. این ادعایی است که مطرح شده است. در بررسی اجزای مالیاتی که در دو بخش مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم به صورت مجزا تفکیک شده است، بخش مالیات شرکت‌ها، مالیات بر حقوق و دستمزد و مالیات بر درآمدهای اتفاقی، جزو مالیات‌های مستقیم حساب می‌شوند. درباره مالیات بر شرکت‌ها، معافیت درج شده اما مشخص نیست که همچنان تداوم داشته باشد زیرا اخذ این مالیات یا اخذ نکردنش، وابسته به تصمیم‌گیری سازمان امور مالیاتی شده که از آنجا که این سازمان هم نگاه درآمدی به مالیات دارد، احتمال حذف معافیت مالیاتی تولید وجود دارد. با توجه به این که براساس آمارهای رسمی، در سه ماهه سوم سال

گذشته، رشد بخش غیرتولیدی یا تولید حدود ۲/۵ درصد بوده و رشد جدی نداشته است، بنابراین دولت نباید انتظار شکوفایی جدی را از بخش تولید داشته باشد و براساس آن تصمیم بگیرد که معافیت‌های قبلی را لغو کند.

در مسئله مالیات‌های غیرمستقیم، دولت تلاش کرده است که عوارض‌ها را افزایش دهد؛ مثلاً معافیت در حقوق ورودی وجود داشت که دولت از سال ۱۴۰۱، نرخ ارز مبدأ را از ۲۲۰۰ تومان، به ۲۴۰۰۰ تومان رساند یعنی نرخ «EPS» را ملاک قرار داد؛ آن‌جا چون نرخ ارز بر مبنای محاسبه حقوق گمرکی، اثر تورمی داشت، دولت چهار درصد حقوق گمرکی را به یک درصد کاهش داد.

این اقدام در سال گذشته نیز ادامه داشت اما امسال این معافیت، حداقل در لایحه حذف شد. این اقدام در بخش تولید، اثر تورمی خواهد داشت و تأثیر منفی بر این بخش می‌گذارد، زیرا قیمت اجزای تولید را افزایش می‌دهد. نکته بعد اینکه دولت برای اینکه از تولید حمایت کند، در سایر حوزه‌ها سیاست‌هایی را دنبال کرده اما در بخش مالیاتی، توجه دولت بیشتر به کسب درآمد بوده تا حمایت از تولید و نگاه درآمدی دولت در این سند مالی، تا حدی غالب بوده است.

در بودجه ۱۴۰۳، در بخش مالیات‌های غیرمستقیم، مالیات بر ارزش افزوده نیز یک درصد افزایش یافته که این اقدام هم اثر تورمی دارد؛ قدرت خرید را کاهش می‌دهد و اثر معکوس بر تولید می‌گذارد. افزایش درآمد با توجه بیشتر دولت به کسب درآمد همزمان بوده است و بیشتر از این که به تولید نگاه حمایتی داشته باشد، سعی کرده که از آن درآمدزایی کند.

در بحث گسترش پایه مالیاتی، دولت بر مالیات بر عایدی سرمایه و پیش‌بینی درآمد مالیاتی از محل خانه و خودروهای لوکس را تأکید کرده است. این پایه‌های جدید مالیاتی چه سهمی در درآمدها دارند که این حجم تبلیغ درباره آن می‌شوند؟

به نظر نمی‌رسد که سهم قابل توجهی داشته باشند. در ساختار درآمدهای مالیاتی، دو دسته مالیات مستقیم و غیرمستقیم وجود دارند که ۵۰ درصد از درآمدها از محل مالیات‌های غیرمستقیم به دست می‌آیند؛ سهم قابل توجه این نوع مالیات نیز مربوط به مالیات بر ارزش افزوده است. بخش دیگر مالیات‌های غیرمستقیم هم مالیات بر اشخاص حقیقی و حقوقی است که شامل شرکت‌ها، کارمندان و کسبه می‌شود. بخش اصلی مالیاتی این افراد هستند و مالیات بر عائدی، سرمایه بخش کوچکی در برابر این هاست.

اشاره کردید سیاست‌هایی برای رشد تولید در بخش‌های دیگر بودجه در نظر گرفته شده‌اند؛ اگر ممکن است درباره این پیام‌ها توضیح دهید.

دولت در منابع و مصارف بودجه، عملکردی دارد که این عملکرد به تولیدکننده پیام می‌دهد. در بحث اقتصاد کلان، یکی از مهم‌ترین پیام‌ها این است که اگر بودجه کسری نداشته باشد یعنی دولت، امور مالی خود را منضبط کرده و منابع را به درستی خرج می‌کند. این به تولیدکننده انگیزه می‌دهد چرا که در چنین ساختاری، تولیدکننده با رویه‌های پیش‌بینی‌نشده در